

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Măgălaș
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!
ISSN-L 2734 -6889

ISSN 2734-6889

Epopeea glorioasă a Viteazului Mihai - eroul neamului nostru (IV)

Ing. Angela FAINA

„Nu-mi las nimănui țara și neamul nici mort !”

continuare din numărul trecut -

Permanenta amenințare a Țării Românești din partea Imperiului Otoman, la sfârșit de secol XVI

Imperiul Otoman își are originea în Statul Seleucid din Anatolia, actuala Turcie, care a ființat din anul 950 până în anul 1299, când acesta devine imperiu. După anul 1300, urmează o perioadă continuă de cuceriri, de ascensiune politică și teritorială, până în anul 1453, dată la care otomanii reușesc după un asediu îndelungat, să cucerească Constantinopolul, inima Imperiului Roman de Răsărit, sau cum se mai numea, Imperiul Bizantin. Acest eveniment va modifica drastic configurația geopolitică a zonei și va constitui o cotitură pentru istoria europeană, secole de-a rândul, ea fiind supusă atacurilor și ambițiilor de noi cuceriri teritoriale ale otomanilor.

Imagine luată din tourmakerturkey.com

Constantinopol-cetatea înconjurată de trei rânduri de ziduri groase de piatră, o făceau aproape inexpugnabilă.

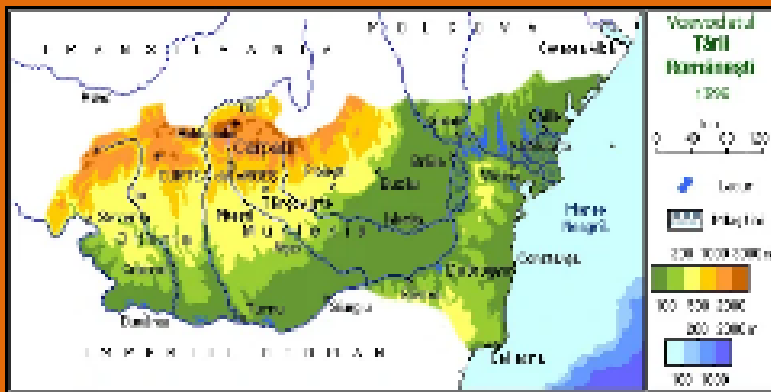
Ea a fost cucerită de către otomani în anul 1453 după un asediu foarte dificil, aceasta, datorită poziției sale, așezată în mod strategic, pe o peninsulă înconjurată din trei părți de ape. Ea a fost asediată de câteva ori de către otomani, înainte de 1453, dar până atunci, niciodată nu a fost cucerită.

Constantinopolul, fondat pe vechea cetate Bizanțium, în anul 324 de către împăratul Constantin cel Mare, era în secolul al XII-lea cel mai mare și mai bogat oraș european. La 1453, Constantinopolul devine capitala Imperiului Otoman, când turcii au reușit să cucerească, cetatea, schimbându-i numele în Istanbul. Imperiul Otoman se menține până în 1923

Spre sfârșitul secolului al XIV-lea, în timpul domniei sultanului Baiazid I, Imperiul Otoman și-a început expansiunea în Balcani. Statele creștine din zonă s-au văzut nevoite să strângă rândurile pentru a se apăra de această mare putere musulmană. Stăpânirile din Balcani, de la sud de Dunăre n-au putut

rezista atacurilor otomane și s-au prăbușit rapid unul după altul. În acei ani, pe timpul lui Mircea cel Bătrân, Țara Românească s-a văzut deodată că se găsea în prima linie de luptă antiotomană la granița de sud, fluviul Dunărea. Cucerind Balcanii, turcii ajung la Dunăre și atacă Valahia.

Voievodatul Țării Românești la 1396
Imagine luată de pe ro.wikipedia.org

Țara Românească nu putea strânge o armată suficient de mare pentru a înfrunta și a se opune deselor conflicte în câmp deschis numeroșilor ostași turci. Astfel, voievozii valahi au adoptat tactici și strategii salvatoare pentru a evita confruntarea directă: tactica pământului pârjolit, a fântânilor otrăvite, punctată cu atacuri surpriză, lupte de gherilă care slăbeau încet armata inamică, o dezorientau și o dezorganizau. Tactica a funcționat prin aceea că în repetate rânduri, a convins Poarta Otomană că beneficiile anexării Țării Românești sunt inferioare costurilor umane

și financiare asociate acestor expediții. Consecințele expunerii repetate a unor astfel de hărțuiri, erau mari și devastatoare pentru inamicii turci.

Pe de altă parte, sacrificiile ce trebuiau făcute din partea populației locale în vederea aplicării acestor tactici, depopularea satelor, otrăvirea surselor de apă, pârjolirea, sacrificarea recoltelor, confiscarea animalelor de către turci, luarea în robie a locuitorilor, etc. și alte mari pierderi materiale, făceau ca boierimea să nu accepte să stea necondiționat de partea domnitorului revoltat împotriva marelui imperiu, ci să încerce să obțină pacea în schimbul unor condiții cerute de turci, care era plata unui tribut. Astfel, Sfatul boieresc a avut un impact semnificativ asupra balanței de putere între domnitor și boierime.

De aceea, revoltele contra turcilor au avut loc de-a lungul timpului în momente în care dominația otomană devenea insuportabilă, atât pentru boieri cât și pentru țărănime, când repercusiunile grave în economia țării, erau atât de mari, încât se lua hotărârea tuturor, de a se ralia în jurul domnitorului, în lupta cu inamicul.

Mircea cel Bătrân, reușește să respingă în repetate rânduri ofensiva turcilor, dar în final, i se impune vasalitatea. Începând cu acei ani, voievozii valahi, vor avea de luptat neconținut pentru menținerea independenței țării în fața atacurilor succesive otomane, în goana lor de îmbogățire și acaparare de teritorii. Sunt dese perioadele de luptă, alternând cu perioade de pace, în care se plătea tributul.

Contextul politic internațional înainte de venirea lui Mihai la domnie.

Lupta marilor puteri pentru a le acapara. Jocul lor politic și balanța de forțe în zonă

După anii glorioși de domnie ai lui Ștefan cel Mare, până la apariția lui Mihai Viteazul în Valahia, secolul al XVI-lea se caracterizează prin lupta celor trei Țări Române pentru supraviețuire statală. În perioada 1520-1566, Imperiul Otoman cucerește Belgradul, Ungaria, Transilvania și asediază Viena. Transformarea Ungariei în pașalâc după bătălia de la Mohács, 1526, condusă de Soliman Magnificul, va face ca Transilvania să aibă graniță directă la vest, cu Imperiul Otoman. Acest fapt, va determina ca Țările Românești să piardă un sprijin important în lupta antiotomană. Astfel cetățile Oradea, Timișoara, Arad cad sub directă administrare politică și militară turcă. Principatele Transilvaniei, Moldovei și Valahiei, cad sub influența politico-economică, nefastă, a turcilor, în a doua jumătate a secolului al XVI-lea și vor face eforturi uriașe pentru a-și menține independența. Alteori, de nevoie, vor accepta suzeranitatea turcă.

Dacă în 1503 în urma unui tratat ungaro-turc se specifică obligația Țărilor Române de a plăti numai tributul (haraciul) și nimic altceva, dar spre sfârșitul secolului, obligațiile față de turci devin sufocante, mai ales că turcii nu vor mai avea posibilitatea după perioada lui Suliman, de a face mari cuceriri. De aceea, aprovizionarea lor va fi orientată spre țările române, renumite prin bogăția lor.

Boierimea nu dorea război, ea voia să-și înmulțească averea și aceasta se putea face doar prin comerț, pe timp de pace. În unele situații la limită, când turcii năvălesc și le atacă pentru a le transforma în pașalâcuri, unii voievozi demni și viteji, se vor ridica la luptă. Alteori, forțați de împrejurări, vor accepta totuși dominația otomană, în schimbul păstrării independenței și a ființării statale.

Cuceririle turcești între anii 1307-1566, înaintea venirii lui Mihai-Vodă în scaunul Valahiei. Țările Române sunt independente.

Imagine luată de pe wikiwand.com

Pe plan extern se afirma politica expansionistă a celor trei mari puteri vecine: Imperiul Otoman, Sfântul Imperiu Romano-German, reprezentat de Imperiul Habsburgic (Casa de Austria și Saxonia) și Confederația Polono-Lituaniană constituită în anul 1569, vecină cu Moldova la nord și est. În plus, Hănia Tătară din Crimeea, amenința în permanență liniștea, pacea și viața locuitorilor Țărilor Române prin dese raiduri de pradă și jaf.

Habsburgii erau limitați și chiar împiedicați în a-și extinde dominația spre

vest, de Franța și statele germane iar la nord și nord-est, de Confederația Polono-Lituaniană. Deci, Habsburgii erau cu privirile ațintite mai ales spre sud-est, spre teritoriile bogate ale Principatului Transilvaniei și Valahiei, pentru a-și întări supremația în această zonă, controlată de turci. Turcii era deja prezenți în Câmpia Panoniei după bătălia de la Mohács din 1526, după care transformaseră fostul regat ungar în pașalâc turcesc.

Ultimele decenii ale secolului al XVI-lea, se caracterizau prin reluarea confruntărilor habsburgo-otomane; atât unii, cât și ceilalți, urmărind deținerea supremației în regiunile central și est-europene.

La fel, se observă o pregnantă discordie între interesele Regatului Polono-Lituanian și Sfântul Imperiu Romano-German al Casei de Austria, care erau vecine și se stânjeneau reciproc în intenția lor de a se extinde. Cu atât mai mult, Casa Imperială de Habsburg își aținea privirile spre Transilvania, Moldova și Țara Românească, spre care de altfel și Polonia privea cu nesaț.

Putem sublinia și acele interese opuse, între Uniunea Polono-Lituaniană și Poarta Otomană pentru luarea în vasalitate a țărilor române. Polonia contracara extinderea Imperiului Habsburgic în Țările Române dar în același timp, voia să obțină foloase cât mai mari de pe urma unei eventuale slăbiri a puterii Porții otomane, pentru a prelua controlul lor. Astfel, cu interese opuse, se crea o rivalitate acerbă între aceste trei mari puteri.

Țările Române erau prinse ca într-un clește, cleștele puterii militare și politice al vecinilor, folosit ca să le strivească, pentru a le domina. Ele constituiau un potențial ridicat de bogate resurse economice și se aflau într-o poziție geostrategică excelentă. În ultimii ani din secolul al XVI-lea, Valahia, Moldova și Transilvania, aveau graniță directă cu aceste puteri în veșnică discordie unele cu altele. Sudul Moldovei se învecina cu Hănia tătară a Crimeii. Toate acestea fiind în război unele cu altele, soarta românilor era între „ciocan și nicovală” adică de fapt, între „mai multe ciocane și mai multe nicovale”. Erau presiuni politico-militare care se exercitau simțitor asupra lor. Deocamdată, țările românești erau zone tampon,

teritorii unde se intersectau influențele imperiilor vecine. Erau vasale lor, dar nu și-au pierdut independența statală.

Dezvoltarea Imperiului Otoman se realizează între anii 1453 până în 1683, și atinsese în anii venirii lui Mihai în scaunul Valahiei, o uriașă întindere, ocupând cu o mașină de război puternică,

Confederația Polono-Lituaniană la formarea ei, în anul 1569
Imagine luată de pe wikiwand.com

teritorii întinse, în Asia, Africa și Europa, în care duceau un război insistent de acaparare de noi teritorii. Turcii erau în război deja de mai mulți ani cu Sfântul Imperiu Romano-German, iar cu Uniunea Polono Lituaniană și Imperiul Rus se luptau pentru acaparări de teritorii în nordul și estul zonei Mării Negre.

În aceste condiții, Imperiul Otoman a avut nevoie de soldați, aprovizionare și armament multe secole la rând. Mașina lor de război trebuia alimentată în permanență, ceea ce presupunea un efort considerabil din punct de vedere economico-militar. Amenințarea care plana asupra Europei era mare, deja de mai multe secole. Țările creștine erau

îngrijorate pentru soarta lor. Războiul nu putea fi susținut de către un singur stat, pentru că nici unul nu ar fi avut suficientă putere de opoziție în fața numeroaselor armate otomane. În mai multe ocazii, creștinii au făcut front comun, unindu-și armatele pentru a se opune înaintării islamice.

Războaiele între creștinii habsburgi și turci, erau frecvente, cu scurte perioade de acalmie sau armistițiu. În această perioadă nu s-a ajuns deloc la pace. Este perioada când la tronul Valahiei ajunge Vodă Mihai, care și el, s-a decis să declare război Porții Otomane punând umărul la anihilarea acestui mare pericol pentru creștinătate și țara sa.

Țările Române – în vizorul vecinilor -

râvnite de vecinii „binevoitori”, pentru potențialul lor economic și militar

Pentru a susține cu succes aceste bătălii, armata Imperiului Otoman avea nevoie de o largă și consistentă aprovizionare, cerință pe care potențialul rol economic și uman al țărilor române o putea satisface dacă devenea subordonată turcilor. Fiecare țărișoară era bogată și constituia o bună sursă de materii prime și de racolare de ostași.

La rândul lor, în afară de turci, celelalte puteri vecine, încercau prin diverse modalități și manevre politice să le aibă sub control, ca să poată profita și ele, de bogăția lor.

Ele erau mereu vizate ca posibile noi teritorii, asupra cărora acești vecini să-și extindă influența, să le facă dependente, știrbindu-le autonomia. Scopul final al puterilor vecine era să le acapareze definitiv, ca teritorii ale coroanelor imperiale sau regești.

Nicolae Iorga face afirmația că România medievală „era o țară pândită”. Mulți ne-au vrut îngenuncheați. Și, ca să-și mascheze intenția dușmănoasă, lansau ideea eliberării noastre.

În acei ani, ținuturile noastre nu erau nimic altceva, decât o miză importantă pentru marile puteri, de obținere de resurse, deci o miză politico-economică. Pentru a le domina mai ușor, marile puteri au ca scop slăbirea coeziunii interne a Țărilor Române, prin încercări de dezbinare dintre Domn și boieri

În perioada când echilibrul politic intern al micilor țări slăbea, cu atât mai mult aceste mari puteri, sesizând ocazia, se amestecau în politica lor internă și externă și, în continuare, ca într-un lanț fatidic, aceste ingerințe de imixtiune și control, aveau ca urmare scăderea și mai mult a coeziunii interne, diminuarea rezistenței în fața unor agresiuni și posibilitatea de a fi mai ușor cucerite și supuse. Aceste puteri vecine, erau mereu cu ochii ațintiți asupra evenimentelor ce se derulau în zonă, trimițându-și

spionii și agenții, căutând să profite imediat de momentul oportun, de situații favorabile lor, pentru a le supune.

Acestea, căutau să șubrezească solidaritatea internă și relațiile de încredere între domnitori și Divan; prin intrigi între pretendenții la domnie, trădări și spionaj, prin ademeniri și șantaje.

Vom vedea că și Mihai se va confrunta cu asemenea trădări, comploturi puse la cale de vecinii săi și de unii din boierii săi, în alianță cu turcii și/sau polonezii. Dacă puterea domnului scădea în plan intern, imixtiunea străină creștea până la periclitarea existenței statale

De aceea, urmărindu-și scopurile, stimulau urcarea la tron a unor domni slabi, fără personalitate, care să le accepte condițiile așa zis de „protecție”. Cu domnitori supuși, „de paie” aceste imperii și regate, puteau ține aceste țări în dependență, situație de pe urma căreia aveau numai de câștigat.

„În această tristă perioadă a istoriei, popoarele erau vândute sau schimbate ca și mărfurile...”- spune cronicarul, orientalistul și etnograful francez Leon Luis Lucien de Rosny.

Conștient fiind de acest fapt, Mihai a acordat o deosebită importanță constituirii unui Divan loial, pe care se putea baza, unit în ideea luptei pentru neatârnată față de aceste puteri străine, pentru binele țării și a neamului său. Va acționa rapid și cu fermitate în acest scop.

Țara Românească, complet sărăcită la venirea lui Mihai-Vodă în scaunul domniei. Situația internă și regimul (regulile) impuse de turci, pe timpul vasalității

În vremea venirii pe tron al lui Mihai-Vodă, la sfârșitul secolului al XVI-lea, Țările Române cunoșteau pe plan extern și intern, cea mai puternică creștere de până atunci a dependenței lor față de Poarta Otomană, autonomia lor fiind grav știrbită.

Soția unui fost domn al Țării Românești cu puțini ani dinaintea venirii lui Mihai pe tronul țării, într-o scrisoare trimisă la Veneția, scria: „Azi suntem și mâine nu suntem, după voia lui Dumnezeu și ne aflăm în mâna turcului și nici noi nu știm unde vom fi până la capăt”. Situația economică era deosebit de gravă, ducând la nemulțumirea boierilor. Aceștia erau doritori de o coalizare a forțelor țării în jurul domnului, pentru a produce o schimbare și îmbunătățire radicală a situației. Sunt anii venirii lui Mihai în scaunul domniei, când s-au întrunit toate condițiile pentru ralierea domnului și a boierilor contra forțelor otomane.

Nevoile tot mai mari pentru a-și întreține armata, pentru a o mări ca număr și a asigura aprovizionarea populației imperiului făcea ca presiunea exercitată asupra lor, să crească mereu.

Tributul se mărea an de an. Mașina de război și imperiul în întregul său, pentru buna sa funcționare, aveau nevoie să fie aprovizionate. De aceea, în anii din urmă, turcii au intensificat dominarea lor politico-economică și au impus monopolul comerțului.

Între anii 1580-1590, când tranzacționarea tronurilor Moldovei și Valahiei se făcea cu prețuri nemaiauzite și nemaîntâlnite, chiar incredibile, s-au jefuit din voievodate peste 3.450.000 galbeni. Evoluția valorii tributului în ultimul secol, era următoarea: în 1503, tributul era de 8.000 de galbeni, iar în 1593, când Mihai a luat tronul Valahiei, acesta crescuse la 75.000 de galbeni. S-a constatat că după 1550, acesta s-a mărit de patru ori.

Transilvania, care căzuse sub vasalitate otomană după înfrângerea ungarilor de la Mohács din anul 1526 și Buda, (actuala Budapesta) din 1540-1541, plătea și ea tribut, însă mult mai mic, deoarece se afla în primii ani de vasalitate turcă. Față de Transilvania, unde tributul era de doar 10.000-15.000 de galbeni, Valahia era mult mai oprimată. Acest tribut plătit de către Țara Românească încă de pe vremea lui Mircea cel Bătrân (1386-1418), începând cu anul 1415, s-a tot mărit de-a lungul timpului, ajungându-se în anii 1593 la această sumă fabuloasă. Turcii nu acceptau altceva pentru plata tributului decât bani; galbeni, fără a accepta compensații în produse agricole, animale sau alte produse în natură, deoarece produse le obțineau din comerțul cu țara Românească, unde au impus monopolul comerțului.

1 Thaler era o monedă de argint și valora cam 1.75 florini (ca greutate raportată în argint) și avea cam 40 mm diametru și 25-30 gr argint (în funcție de perioada de emisie a monedei) și a fost bătut pentru prima dată în Saxonia

1 Florin avea cam 3.51 gr aur fin (24 carate puritate) și se numea în țările germanice gulden („galbeni” în Țările Române). La început a fost bătut în aur, a fost preluat și de alte state și a circulat și în Țările Române începând cu secolul al XV-lea. Apoi a fost bătut și în argint, monedă care a circulat și în Transilvania, în secolul XVIII-lea .

În anul 1753, 1Thaler valora 2 Florini, 1Florin valora 60 de kreuzeri (o monedă de valoare mai mică)

1 kreutzar a valorat de-a lungul timpului, între a 60 parte și a suta parte dintr-un florin și erau inițial din argint, apoi din aramă

1 Aspru, monedă folosită inițial în Imperiul Bizantin, bătută în 1093, apoi termenul a fost preluat de turci, era cea mai mică monedă de argint folosită de turci în perioada 1326-1780, a cărei valoare a fluctuat mult de-a lungul timpului

Alte obligații impuse Valahiei de Poartă:

Obligativitatea respectării monopolului turcesc privind comerțul, obligând negustorii să vândă numai comercianților turci, pentru aprovizionarea imperiului. În momentul instaurării monopolului, prețul mărfurilor cumpărate de turci era acceptabil, însă cu timpul, situația se va degrada, aceștia plătind prețuri din ce în ce mai mici, chiar derizorii. Neguțătorii turci impuneau la cumpărare prețuri mici, știind că oricum, românii nu puteau să-și vândă altora mărfurile. Deci valahii trebuiau să-și vândă aproape pe nimic, truda muncii lor. Despre copiii valahi luați cu forța în armata otomană ca ieniceri și agemoglani și comportamentul desfrânat al turcilor față de femei istoricul Balthasar Walther nota: „ridică în chip nelegiuit, după un nou obicei, al zecelea copil, ca și cum s-ar fi luat zeciuială de vite și pe deasupra, pentru a-și satisface desfrânarea mai mult decât câinească, siluiau soțiile și fetele, le rușinau fără obraz sub privirile bărbaților și părinților și săvârșeau acest fel de grozăvii și cele mai rele nelegiuiți, cu mare cutezanță și continuau în voie, fără a fi pedepsiți de cineva”. Daruri ce trebuiau în mod obligatoriu făcute, pe lângă acestea, se mai adăugau și alte dări ca peșcheșurile (darurile , cadourile sau „atențiile”) pentru sultan, marele vizir, soțiile influente ale sultanilor, beilerbeiul Rumeliei, pașalele și toți cei care puteau să exercite o cât de mică influență la Poartă.

Cumpărarea domniei, care a afectat foarte mult povara țării:și are consecințe dezastruoase asupra stării economice a Țărilor Române: cine plătește mai mult, acela va avea tronul. Când tronul era cu adevărat râvnit, претендентii se iau la întrecere în a obține domnia. Domnul neputând-o plăti personal, datoria lui, se răsfrângea asupra populației, aceasta trebuind să suporte și prețul domniei.

Obligația de întreținere a miilor de turci care locuiau cu diverse însărcinări în țară. În plus jafurile lor, aduceau mari pagube poporului

Țara avea obligația de a întreține mii de turci care țineau sub supraveghere Domnul țării. În țară locuiau mulți turcii care erau folosiți la strângerea dărilor; aceștia jefuiesc, comit silnicii și dacă sunt chemați în judecată nu se supun legilor Valahiei, ignorându-le complet.

Ambasadorul Veneției la Constantinopol, făcea cunoscut dogelui printr-un raport amănunțit, la 6 septembrie 1593, deci chiar la urcarea lui Mihai în scaunul domniei, că în Țara Românească și Moldova, „popoarele erau atât de stoarse...” Se mai scria în cronici că: „țara era apăsată de turci; românii erau jupuiți; li se luau cu sila nu numai lucrurile, dar și copiii cu nevestele ! Niciodată nu lipseau din țară vreo trei patru mii de ieniceri turci și tătari; unii veneau, alții plecau, pustiau totul ca niște lupi și nu lăsau Muntenia deloc să fie în liniște. Nimeni nu îndrăznește să le zică o vorbă; ei fără frică înjurau și pe Domn.” - spune cronicarul.

Alte obligații: corvezile de toate felurile. La obligațiile enumerate mai sus, se adăugau și alte obligații neplătite de turci; diferite corvezi subînțelese.

Interzicerea construirii de orașe și cetăți

Pentru a le putea mai bine controla, turcii interziceau Domnilor să construiască cetăți fortificate în Valahia, pentru că în lipsa acestora, ei puteau năvăli și ajunge ușor să le pedepsească și/sau să le subjuge.

Construirea de meceturi prin care se dorea de către turci, ca influența religiei musulmane asupra țării să fie din ce în ce mai mare

Iată nemulțumirile boierilor și țăranilor valahi: „Lăcașurile sfinte în care s-au închinat strămoșii noștri, le-au transformat în meceturi și geamii, unde își târăsc șalvarii să se roage la profetul lor mincinos. Blestemații de turci au luat în robie copiii din bătăturile caselor ca să-i facă ieniceri. Nu trebuie să îngăduim ca Valahia să-și crească pruncii în robie ! Dacă răbdăm pe mai departe, ne pierdem seminția. Trebuie să încolțească și la noi mugurii încrederii și să spuzească florile dreptății.(...)Boierii țării, printre care frații Preda, Stroie și Radu Buzescu, se plâneau lui Mihai Vodă că „socotelile către Poarta Otomană sunt greu de mărginit cu gândul și este cu neputință să îndestulăm poftetele nesăbuite ale turcilor. Țara este atât de săracă încât nu au rămas decât munții și apele. Turcii se obrăznesc pe zi ce trece.”- dr. istorie Marin Cristian – „Voievodul valah” 2014

Turcii își făcuseră „cuib” în Valahia și îi găseai peste tot; la Curtea Domnească, prin multe sate, prin toată țara făcând comerț, ei constituiau oștile ce staționau în capitală pentru supravegherea Domnului, etc.

Situația Țării Românești era deosebit de dificilă: din exterior, în mod permanent amenințate, fiind jefuite în valuri succesive de către turci și tătari, sleite de grelele biruri și datorii către Poartă. Pe plan intern. populația era epuizată, sărăcită, o ducea greu, foarte greu. Apăsarea era grea pe umerii norodului.

„Mihai, din zel dumnezeiesc și de multă milă ce-i era de creștini și de întreaga țară”, se frământă, cum să facă și ce să facă pentru a ameliora sau chiar a schimba radical soarta țării.

- Va urma -